

A l'altra banda de l'aula

D'Arquímedes a Eratòstenes, salut!

El Mètode d'Arquímedes sobre els Teoremes Mecànics
dedicat a Eratòstenes

Presentació

Arquímedes i Eratòstenes varen ser dos matemàtics grecs del s. III aC. El primer visqué a Siracusa i el segon a Alexandria, ciutats separades per 1600 km de mar i mantingueren contacte epistolar recollit en un manuscrit trobat a Constantinoble a l'inici del s. XX dC. L'objectiu de la xerrada és resseguir les peripècies del manuscrit, des del s. III aC. fins al s. XXI dC, més de 22 segles:

- Començarem amb biografies breus d'Arquímedes i Eratòstenes i la divulgació que es va fer durant d'Imperi Romà de la vida i dels tractats d'Arquímedes.
- Passarem a Bizanci, on es varen compilar les obres d'Arquímedes en diversos còdexs durant els segles IX i X, còdexs que varen sortir de Bizanci camí de Sicília i de Terra Santa durant les Croades.
- Veurem com un dels còdex que va anar a parar a Terra Santa va ser "palimpsestat" l'any 1229, és a dir, esborrat tot el seu contingut i, en el seu lloc, escrit un altre text.
- Com aquest palimpsest va estar tres segles depositat en un monestir de Terra Santa i retornat a Constantinoble a mitjans del s. XIX.
- Com va ser descobert l'any 1906 per un filòleg danès especialitzat en textos matemàtics grecs, filòleg que va tenir l'habilitat d'esbrinar, transcriure i traduir els textos originals del palimpsest, és a dir, els textos d'Arquímedes.
- I com el palimpsest va tornar a desaparèixer de Constantinoble sobre el 1920, reaparèixer l'any 1998 a Nova York i acabar en un museu de Baltimore, on està actualment.

El descobriment de 1906 està considerat la troballa arqueològico-matemàtica més important dels últims temps. Per aquesta raó, dedicarem la segona part de la xerrada a explicar alguna cosa del contingut matemàtic del palimpsest. En concret, parlarem de l'anomenat *Mètode dels Teoremes Mecànics* on Arquímedes explica a Eratòstenes com amb un símil mecànic, una balança, es pot *obtenir* la fórmula del volum d'una esfera, el nostre $\frac{4}{3}\pi r^3$.

Conferenciant

Jaume Bartrolí Brugués

Llicenciat en Ciències Matemàtiques per la UB. Membre de la Societat Catalana de Matemàtiques i de la Societat Catalana d'Egiptologia. Professor d'Ensenyament Secundari jubilat.

Accessibilitat

El nivell de la xerrada no serà en absolut elevat i es procurarà que sigui entenedor per a tothom.

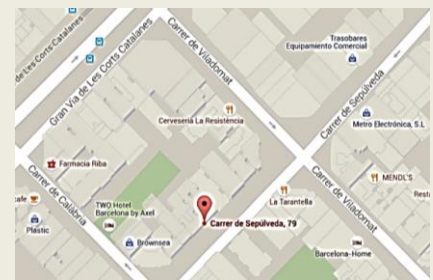
Informació pràctica

Lloc

Arqueonet

C/ Sepúlveda 79 - 08015 Barcelona

Metro: Línia 1 Rocafort

Data i hora

Dilluns 27 de maig de 2019

De 19'30h a 21'00h

Preu

Activitat gratuïta.

Cal inscripció prèvia.

Inscripció

Per qualsevol de les següents vies:

- **Per la web:** accedint a l'enllaç: http://www.arqueonet.net/cat_contacte.html
- **Per e-mail:** enviant un e-mail a arqueonet@arqueonet.net, indicant l'activitat a la que us voleu inscriure, el nom i cognoms, l'e-mail i el telèfon de contacte
- **Per telèfon:** als números 937423014 ó 667013352
- **Presencialment:** a Arqueonet, C/Sepúlveda 79 de Barcelona